

ORĘDOWNIK SAMORZĄDU

ORGAN ZWIĄZKU GMIN WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Prenumerata wynosi 2 zł kwartalnie
Opłata pocztowa opłacona ryczałtem
Telefon: Katowice 341-47

Wydawca:
Związek Gmin Woj. Śl.

Redakcja i Administracja:
Katowice, ulica Pocztowa 2, II.

Nr 2

Katowice, luty 1938 r.

Rok XIV

Przepisanie nieruchomości na gminę nowo utworzoną

W związku z łączeniem gmin wiejskich i miejskich na obszarze województwa śląskiego jest na czasie, aby omówić sprawę przepisania w księgach wieczystych nieruchomości gminy zlikwidowanej na nowoutworzoną. Tok postępowania jest następujący:

Właściwym do załatwienia t. zw. sprostowania ksiąg wieczystych jest Sąd Grodzki, w którego okręgu grunt (nieruchomość) jest położony. Przepisanie na nowoutworzoną gminę, która stała się właścicielem skutkiem połączenia z gminą obecnie zlikwidowaną, następuje na podstawie § 2 ustawy o księgach wieczystych. Wniosek o sprostowanie winna stawić nowoutworzona gmina przez zarząd, z powołaniem się na odnośną ustawę zatwierdzającą połączenie gmin. Wniosek o sprostowanie księgi wieczystej podpisuje prezydent miasta burmistrz względnie naczelnik gminy i zaopatrza wniosek w urzędową pieczęć.

W podobnej sprawie wydał Sąd Apelacyjny w Poznaniu w orzeczeniu II. C. Z. 1160/33 z 9. I. 1934 r., które w wyciągu przytacza się:

„Zgodnie z ustalonym orzecznictwem i piśmienictwem należy uznać, iż przy sprostowaniu księgi wieczystej przez wpis prawdziwego właściciela (§ 22 ust. 3 ustawy o księgach wieczystych) potrzebne jest zezwolenie **tylko tego ostatniego**, a nie osoby, która niezgodnie z rzeczywistym stanem prawnym jest jako właściciel w księdze wieczystej zapisana.“ Z powyższego orzeczenia wynika jasno, że nie potrzeba zgody zarządu Gminy, która została zlikwidowaną.“

Dalsze orzeczenie, które zostało wydane w sprawie II. C. Z. 1052/36 z 22. II. 1937 r. potwierdza powyższe zapatrywanie prawne i należyście je uzasadnia. To orzeczenie brzmi, jak następuje:

„Na podstawie art. 104 zmiany w podziale administracji ogólnej na terenie ziem zachodnich pociągają

automatycznie za sobą odpowiednie zmiany obszaru odnośnych jednostek samorządu terytorialnego, przyczem przepisy, regulujące sposób rozdzielania majątku i ustalania obowiązku zainteresowanych ciał samorządowych pozostają bez zmiany. Nadal tedy obowiązują w tym ostatnim względzie postanowienia ordynacji z dnia 3. VII. 1891 r., a w szczególności unormowania § 3, iż w razie połączenia gmin, majątek ich przechodzi na gminę nowoutworzoną.

Ponieważ z przypadkiem połączenia równoznacznym jest zniesienie samoistnego bytu jednej z gmin i włączenie jej w całości do drugiej, przeto ta ostatnia zarazem nabywa własność nieruchomości, które dotychczas należały do zniesionej gminy; jedynie gmina przejmująca, uprawniona jest do zezwolenia na sprostowanie księgi hipotecznej nieruchomości zniesionej gminy przez przepisanie prawa własności. **Przejęcie bowiem własności nastąpiło z mocy ustawy poza księgą hipoteczną z chwilą wygaśnięcia zniesionej gminy, czyniąc dotychczasowy wpis właściciela nieprawdziwy.** W takim zaś wypadku, w myśl ustalonego orzecznictwa do § 22 ust. 2 ustawy o księgach wieczystych dla sprostowania księgi wieczystej jest wystarczającym zezwolenie rzeczywistego właściciela.“

Chociaż sprawa powyższa toczyła się w woj. poznańskim nie mniej jednak orzeczenie ma zasadnicze znaczenie dla województwa śląskiego, gdyż ustawa o księgach wieczystych obowiązuje na obszarze zachodnich ziem polskich.

W końcu podaję jeszcze następujące przepisy, które przy przepisaniu własności na nowoutworzoną gminę wiejską mają zastosowanie: § 3 ordynacji z dnia 3. VII. 1891 r. o gminach wiejskich, wydanej dla 7 wschodnich prowincji (Zbiór Ust. Pr. z 1891 r. str. 233).

Julian Dąbek — notariusz.

Właściwość Najwyższego Trybunału Administracyjnego w sprawie oddłużenia związków komunalnych

Zgodnie z art. 1 ust. 4 dekretu z dnia 14. XI. 1935 roku (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 506), zmieniającym rozporządzenie z dnia 24. X. 1934 r. o poprawie gospodarki i finansów związków samorządowych (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 846) Centralna Komisja Oszczędnościowo-Oddłużeniowa dla samorządu miała być właściwą przy przeprowadzaniu akcji oddłużeniowej związków komunalnych na obszarze województwa śląskiego, jeśli ustawodawstwo śląskie wprowadzi komisję oszczędnościowo-oddłużeniową dla województwa śląskiego i podporządkuje ją Centralnej Komisji.

Wymogowi temu stało się zadość przez wydanie ustawy śląskiej z dnia 11. III. 1936 r. o komisji oszczędnościowo-oddłużeniowej dla samorządu terytorialnego w województwie śląskim (Dz. U. Śl. Nr 7, poz. 11).

Przy przeprowadzaniu akcji oddłużeniowej Centralna Komisja w wykonaniu ustawowego swego uprawnienia (art. 14 ust. (2) pkt. 3) rozporządzenia z 1934 r. umarzała częściowo lub całkowicie, obniżała oprocentowanie, odraczała spłatę i w inny sposób przyznawała ulgi w spłacie zobowiązań związków samorządowych wobec Skarbu Państwa, funduszy państwowych, instytucji ubezpieczeń społecznych oraz innych instytucji publiczno-prawnych, Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowego Banku Rolnego i banków komunalnych.

Szereg wierzycieli wniósł od powyższych decyzji skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, zarzucając Centralnej Komisji bądź niezachowanie form postępowania, bądź odmawiając wręcz orzekania powyżej wymienionych ulg. Sprawy te rozpatrywane są już przez Trybunał.

W obronie dłużniczych związków samorządowych, występujących przed N. T. A. jako strony przypozwane, wysunięty został zarzut niewłaściwości Trybunału.

Uzasadniając ten zarzut, należy przede wszystkim odpowiedzieć na pytanie, jaka jest geneza przeprowadzonej w 1936-7 akcji oddłużeniowej samorządu terytorialnego?

Wskutek zmiany mianowicie w porównaniu do 1928-9 r. stosunków gospodarczych, faktycznej zmiany wartości środków płatniczych, stało się powszechnie wiadomym w latach 1932—1935, iż dłużnicy znajdują się w takim położeniu, które uniemożliwia im wywiązywanie się z zobowiązań zaciągniętych zarówno dobrowolnie, jak i nałożonych na mocy ustawy. Najprostszym niewątpliwie rozwiązaniem tych trudności było by wydanie ustawy waloryzacyjnej, któraby au-

tomatycznie zredukowała o pewną część wszelkie zobowiązania. Doświadczenie jednak nabyte przy stosowaniu rozporządzenia z dnia 14. V. 1924 r. skłoniło miarodajne władze do obrania drogi indywidualnego oddłużenia, dokonywanego przez specjalne organa. Wprowadzono więc najpierw oddłużenie rolników, a w 1934 r. stworzono możliwości oddłużenia związków samorządowych. Sytuacja tych związków była wyjątkowo trudna. Przyczynami były: ustawiczne zmniejszanie uprawnień finansowych, nakładanie nowych zadań oraz te wszystkie ogólne momenty, które czyniły dłużników niewypłacalnymi.

Czymże innym zresztą, jak nie oddłużeniem, należy nazwać ustawowe zmniejszenie świadczeń, dokonywanych przez instytucje ubezpieczeń społecznych na rzecz ubezpieczonych? Dla umożliwienia normalnego funkcjonowania instytucji ubezpieczeń społecznych koniecznym było przekreślenie nabytych przez ubezpieczonych praw podmiotowych.

Powołane wyżej rozporządzenie z dnia 24. X. 1934 r., a zwłaszcza dekret z dnia 14. XI. 1935 r., a jeśli chodzi o województwo śląskie również ustawa śląska z dnia 11. III. 1936 r., umożliwiły przeprowadzenie oddłużenia samorządu.

Powołana do życia na podstawie art. 9 rozporządzenia z 1934 r. Centralna Komisja Oszczędnościowo-Oddłużeniowa dla Samorządu przy Ministrze Skarbu nie była władzą administracyjną, a więc decyzja jej, powzięta na podstawie art. 14 ust. (2) pkt. 3) rozporządzenia, nie była zarządzeniem względnie orzeczeniem, wchodzącym w zakres administracji rządowej lub samorządowej, a w konsekwencji nie może być ta decyzja w myśl art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27. X. 1932 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 806) zaskarżona do Trybunału.

Z brzmienia art. 9 powołanego rozporządzenia z dnia 24. X. 1934 r. zestawienia innych jego postanowień, dotyczących w szczególności składu Komisji (art. 13), zakresu jej działania (art. 14, 17, 20, 21 i in.), trybu postępowania (art. 13 i 19), a wreszcie z braku jakichkolwiek postanowień, które uzależniały by decyzje tej Komisji choćby w drodze nadzoru od władz naczelných, wynika niewątpliwie, że nie można Centralnej Komisji traktować, jako władzy administracyjnej w rozumieniu przepisów o Najwyższym Trybunale Administracyjnym. Centralna Komisja jest bowiem kolegialnym organem specjalnym, powołanym m. in. do przeprowadzenia jednorazowej akcji oddłużenia samorządu terytorialnego.

Postępowanie przed Centralną Komisją nie jest postępowaniem administracyjnym, które przecież w myśl art. 1 rozporządzenia z dnia 22. III. 1928 r. może toczyć się jedynie w sprawach „z zakresu prawa administracyjnego”. Do kompetencji natomiast Centralnej Komisji należy orzekanie z zakresu prawa prywatnego, orzekanie o ulgach w spłacie zobowiązań z tytułu pożyczek, zaciągniętych w bankach komunalnych i innych instytucjach kredytowych.

Nieposiadanie przez Centralną Komisję charakteru władzy administracyjnej wynika również z tego, że 1) rozporządzenie z dnia 24. X. 1934 r., które dotyczyło zakresu działania i ustroju Komisji, wydane zostało nie na podstawie art. 1 p. b) ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 165, które przecież upoważniło do wydawania rozporządzeń takich do dnia 31. XII. 1934 r. o ile miały one dotyczyć organizacji administracji publicznej, lecz na podstawie ustawy z dnia 15 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 28, poz. 221), upoważniające w ogóle do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy; 2) dekrety z dnia 14. X. 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr 82, poz. 506), a zwłaszcza z dnia 7. V. 1936 r. (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 278) nie zostały wydane na podstawie art. 56 i 74 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 23 kwietnia 1935 roku (Dz. U. R. P. Nr 30, poz. 227), w myśl których organizacja administracji rządowej, a w szczególności zakres działania jej organów mogą być określone w drodze dekretów Prezydenta Rzeczypospolitej, lecz na podstawie odnośnych ustaw o pełnomocnictwach.

Nie można również uznać działalności Komisji za administrację samorządową, gdyż zarówno ze składu jej, jak i zadań wynika, że tego rodzaju organ kolegialny i jego działalność nie mieści się w ramach ustroju samorządu terytorialnego.

Gdyby nawet uznać Komisję za władzę administracyjną, to, zważywszy, że Komisja nie działała w imieniu Ministra Skarbu, ani też pozostałych członków Rządu, gdyż członkowie jej nie byli urzędnikami, zaś przewodniczący, względnie jego zastępcy nie występowali w zastępstwie Ministra Skarbu, należałoby w konsekwencji uznać, że od decyzji, powziętych na podstawie art. 14 ust. (2) pkt. 3) powołanego już kilkakrotnie rozporządzenia z dnia 24. X. 1934 r., służyło raczej prawo odwołania do właściwej władzy naczelnej, to jest do Ministra Skarbu.

Powyższych wywodów nie podzielił jednak Najwyższy Trybunał Administracyjny, który po przeprowadzeniu w dniu 2. XI. 1937 r. rozprawy w sprawie skargi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie i Ubezpieczalni Społecznej w Drohobyczu na orzeczenie Centralnej Komisji Oszczędnościowo-Oddłużeń-

niowej dla Samorządu przy Ministrze Skarbu z dnia 20. I. 1936 r. w przedmiocie ulg w spłacie zobowiązań gminy m. Sambora (L. rej. 1667/36) w wyroku, opublikowanym w dniu 27. I. 1937 r., oddalił skargę, jako nieuzasadnioną, uznając się jednak za kompetentnego do merytorycznego rozpatrzenia skargi.

Motywy wyroku N. T. A. w tej części są następujące:

„Według art. 1 i 3 prawa z dnia 27 X. 1932 r. (Dz. U. R. P., poz. 806) zaskarżeniu do N. T. A. podlegają wszystkie ostateczne orzeczenia i zarządzenia, wchodzące w zakres administracji rządowej i samorządowej, a wyjątki od tej ogólnej zasady wyliczone taksatywnie w art. 6 tegoż prawa. Zaskarżone jednak orzeczenie Komisji Centralnej nie podpada pod te przepisy. Orzeczenie to wydane zostało na mocy art. 14 ust. 2 pkt. 3) rozporządzenia z dnia 24. X. 1934 r. (Dz. U. R. P. poz. 846) w brzmieniu, ustalonym przez dekret z dnia 14. XI. 1935 r. (Dz. U. R. P. poz. 506).

Prawo przyznawania ulg związkom komunalnym w spłacie długów instytucjom ubezpieczeń społecznych, które według pierwotnego brzmienia powołanego rozporządzenia przysługiwało (art. 7 i 14) Ministrowi Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu na wniosek Centralnej Komisji Oszczędnościowo-Oddłużeniowej dla Samorządu, na mocy dekretu z r. 1935 przekazane zostało pomienionej Komisji.

Komisja ta zatem rozstrzyga obecnie sprawy, należące uprzednio do kompetencji władzy naczelnej administracyjnej (Ministerstwo Opieki Społecznej), dla której dotychczas była organem opiniodawczym, wydaje decyzje w toku postępowania administracyjnego, i ani treść przepisów, na mocy których Komisja powyższa powstała, ani jej skład nie upoważniają do traktowania tej Komisji, jako instancji sądowej w rozumieniu art. 6 pkt 1 prawa z dnia 27 X. 1932 r. (Dz. U. R. P. poz. 806). Poza tym nie ma również podstawy do zastosowania pkt. 7 powołanego art. 6, gdyż ani rozporządzenie z dnia 24. X. 1934 r. ani dekret z dnia 14. XI. 1935 r. nie zawierają postanowienia o wyłączeniu decyzji Centralnej Komisji w sprawach o ulgi w spłacie należności związków komunalnych instytucjom ubezpieczeń społecznych spod orzecznictwa N. T. A. przepisy zaś, zawarte w art. 20 i 21 tegoż rozporządzenia, iż od decyzji Komisji nie służy żaden środek prawny, dotyczą niewątpliwie administracyjnego toku instancji, niedopuszczając odwołania od tych decyzji w żadnym kierunku, a poza tym odnoszą się do postępowania Komisji w sprawach o rozpoznawanie planów oddłużenia.

Z tych powodów N. T. A. uznał, że wniosek władzy pozwanej, zgłoszony w odpowiedzi na skargę, jakoby sprawę powyższą należało uważać za wyłączoną spod orzecznictwa Trybunału, nie znajduje uzasadnienia w odnośnych przepisach.”

St. Rudziński.

Wybory do rad gminnych i rad (wydziałów) miejskich

W powyższej sprawie ustawa z dnia 25. I. 1938 r. (Dz. U. Śl. Nr. 2, poz. 2) postanawia, że w miejsce dotychczasowych przepisów, określających prawo wybierania i wybieralności do rad miejskich i wydziałów gminnych (rad gminnych), w miastach będą obowiązywać nowe przepisy, w myśl których prawo wybierania do rady miejskiej, do wydziału gminnego w gminie miejskiej i do Rady Gminnej miasta Bielska służy każdemu obywatelowi polskiemu, bez różnicy płci, który:

- a) ukończył najpóźniej w przededniu zarządzenia wyborów 24 lata;
- b) co najmniej od roku, licząc wstecz od dnia zarządzenia wyborów, mieszka na obszarze danego miasta;
- c) nie utracił prawa wybierania do Sejmu w myśl obowiązujących przepisów.

Warunek jednorocznego zamieszkania nie dotyczy:

- a) zamieszkałych na obszarze danego miasta właścicieli lub posiadaczy położonych na tym obszarze nieruchomości;
- b) osób, zatrudnionych w instytucjach państwowych, samorządu terytorialnego lub gospodarczego, jeżeli stosunek pracy tych osób ma charakter stosunku służbowego, opartego na nominacji lub na umowie służbowej, osób, należących do duchowieństwa świeckiego i zakonnego oraz zawodowych wojskowych służby czynnej, jak również członków rodzin tych osób, jeżeli osoby, wymienione wyżej pod lit. a) i b) zamieszkały w danym mieście przed dniem zarządzenia wyborów.

Przy ustalaniu miejsca zamieszkania stosuje się przepisy o ewidencji i kontroli ruchu ludności.

Prawo wybierania ulega zawieszeniu na czas postępowania karnego w sprawach o zbrodnie, za które w myśl art. 47 § 1 kodeksu karnego sąd orzeka utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych, a to z chwilą wczes-

cia śledztwa, w postępowaniu zaś karnym bez śledztwa od chwili doręczenia aktu oskarżenia.

Prawo wybierania nie służy niezawodowym wojskowym służby czynnej.

Wybrany do rady miejskiej, do wydziału gminnego w gminie miejskiej, do Rady Gminnej miasta Bielska oraz do komisji gminnych może być każdy obywatel bez różnicy płci, który ukończył najpóźniej w przededniu zarządzenia wyborów lat 30 i ma prawo wybierania do rady miejskiej (wydziału gminnego, rady gminnej).

Nie mogą wchodzić w skład rady miejskiej, wydziału gminnego (rady gminnej) miasta pozostający w służbie czynnej wojskowi, funkcjonariusze właściwych terytorialnie powiatowych władz administracji ogólnej oraz powiatowych związków samorządowych, Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, funkcjonariusze policji państwowej i policji województwa śląskiego oraz straży granicznej.

Funkcjonariusz danej gminy lub jej zakładów lub przedsiębiorstw, wybrany do rady miejskiej (wydziału gminnego, rady gminnej), musi się rzec swej posady, jeżeli przyjmie wybór i jeżeli w ciągu 7 dni po wyborzełoży na ręce przełożonego gminy oświadczenie o przyjęciu wyboru. Niezłożenie tego oświadczenia powoduje utratę mandatu.

Upoważnia się Wojewodę Śląskiego do zarządzenia wyborów do rad miejskich (wydziałów i rad gminnych w gminach miejskich) na dotychczasowych zasadach z uwzględnieniem przepisów powyższej ustawy.

Wybory do rad gminnych w gminach wiejskich odbędą się w trybie i na zasadach, określonych w osobnej ustawie.

Do czasu ukonstytuowania się nowowybranych rad gminnych w gminach wiejskich oraz rad miejskich (wydziałów gminnych, Rady Gminnej m. Bielska) wybranych na skutek zarządzeń, wydanych na podstawie art. 5 przedłuża się okres urzędowania dotychczasowych rad i wydziałów gminnych w gminach wiejskich i miejskich.

Przegląd ustaw, rozporządzeń, zarządzeń, okólników, wyjaśnień władz itp.

Doręczenie pism urzędowych przez gminy.

Ustawą z dnia 11. I. 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 16) zarządza się, że z dniem 1. IV. 1938 r. pisma urzędowe doręczają władze oraz instytucje prawa publicznego wyłącznie tylko przez pocztę lub przez swych funkcjonariuszów. Gminy są obowiązane do doręczania pism urzędowych jedynie w przypadkach przez akt ustawodawczy wyraźnie określonych. Także pisma, adresowane do miejscowości, w których nie ma zorganizowanej pocztowej służby doręczeń, doręcza się za pośrednictwem władz gminnych. W szczególności zaś doręczanie wszelkich pism władz skarbowych uskutecznia się tylko przez pocztę lub przez organa władz skarbowych, a za pośrednictwem władz gminnych tylko w przypadkach, gdy pisma adresowane są do miejscowości, w których nie ma zorganizowanej pocztowej służby doręczeń. Za doręczanie pism władz skarbowych za pośrednictwem władz gminnych przysądza się miejskim i wiejskim gminom wynagrodzenie w wysokości 6 groszy od każdego pisma.

O mieszkaniach dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

W powyższej sprawie ustawa z dnia 25. I. 1938 r. (Dz. U. Śl. Nr 2, poz. 3) postanawia: Nauczyciele publicznych szkół powszechnych mają prawo do mieszkania służbowego odpowiedniego do ich stanowiska i stanu rodzinnego. Mieszkanie służbowe obowiązana jest nauczycielowi publicznej szkoły powszechnej dostarczyć bezpłatnie gmina, jeśli rozporządza odpowiednim mieszkaniem w budynku szkolnym, będącym własnością gminy albo oddanym gminie przez Skarb Śląski lub inną osobę prawno-publiczną w użytkowanie, lub w budynkach gminnych, specjalnie przeznaczonych na mieszkania dla nauczycieli. Jeżeli nauczyciel publicznej szkoły powszechnej nie może otrzymać bezpłatnego mieszkania służbowego, ma prawo do odpowiedniego równoważnika pieniężnego, który wypłaca Skarb Śląski w wysokości i na zasadach, określonych rozporządzeniem Wojewody Śląskiego, wydanym w porozumieniu ze Śląską Radą Wojewódzką.

Utrzymywanie w stanie zdatnym do użytku powyższych mieszkań, należy do gminy. Minimalne wymiary mieszkań dla nauczycieli, maksymalną odległość mieszkania od szkoły oraz zasady dostarczania i utrzymywania mieszkań służbowych określi rozporządzenie Wojewody Śląskiego, wydane w porozumieniu ze Śląską Radą Wojewódzką. Mieszkania powyższe są mieszkaniami służbowymi i w zakresie ich opróżnienia mają zastosowanie przepisy art. 14 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28. X. 1933 r. o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 663).

Rozporządzenie Wojewody Śląskiego unormuje uprawnień nauczycielek — mężatek do bezpłatnego mieszkania względnie do równoważnika pieniężnego oraz oznaczy przypadki, w których prawo nauczyciela publicznej szkoły powszechnej do bezpłatnego mieszkania służbowego ulega zawieszeniu lub w których wypłata równoważnika pieniężnego ma być wstrzymana.

Za mieszkania dostarczone nauczycielom publicznych szkół powszechnych, którzy nie mają prawa do korzystania z bezpłatnych mieszkań, gmina może pobierać czynsz do wysokości równoważnika pieniężnego. Niezależnie pobrany równoważnik pieniężny ulega potrąceniu z uposażenia służbowego nauczyciela. Obowiązek dostarczania bezpłatnego mieszkania lub wypłaty równoważnika pieniężnego nie dotyczy nauczycieli kontraktowych zastępujących nauczycieli etatowych oraz nauczycieli płatnych od godzin (nie zajętych w pełnym wymiarze).

Ustawa nie dotyczy nauczycieli szkół publicznych i zakładów, pobierających dodatek mieszkaniowy na podstawie osobnych przepisów.

Celem dostarczenia odpowiednich mieszkań nauczycielom publicznych szkół powszechnych gminy powinny przystąpić do budowy domów mieszkalnych dla nauczycieli z dochodów zwyczajnych lub nadzwyczajnych. Jeżeli gmina posiada na ten cel dostateczne środki z funduszy własnych i jeśli ma możliwość korzystania z dotacji lub z kredytu długoterminowego, niskoprocentowego z funduszy publicznych, właściwe władze nadzorcze mogą nałożyć na gminę obowiązek budowy domów mieszkalnych dla nauczycieli oraz wstawienia na ten cel odpowiednich sum w budżecie. Właściwą władzą jest w I instancji wydział powiatowy w stosunku do gmin wiejskich i Śląska Rada Wojewódzka w stosunku do miast oraz do czasu wprowadzenia samorządu powiatowego w powiatach bielskim i cieszyńskim — w stosunku do gmin wiejskich powiatu bielskiego i cieszyńskiego, w drodze zaś odwołania od orzeczeń wydziałów powiatowych, wydanych w I instancji — Śląska Rada Wojewódzka. Orzeczenia Śląskiej Rady Wojewódzkiej są ostateczne. Mieszkania zajmowane w dniu 1 grudnia 1937 r. przez nauczycieli publicznych szkół powszechnych, uznaje się z dniem 1 I. 1938 r. za mieszkania, dostarczone w wykonaniu obowiązku nałożonego na gminy niniejszą ustawą. Z dniem 1 I. 1938 r. gmina traci prawo do czynszu płaconego dotychczas przez nauczyciela za takie mieszkanie. Zarządy gmin obowiązane są opróżnić i oddać uprawnionym nauczycielom mieszkania zajmowane dotychczas przez inne osoby, najpóźniej w ciągu trzech miesięcy po wejściu w życie niniejszej ustawy.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie Śląskiemu. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 I. 1938 r.

Sprzedaż drzewa na budowę publicznych szkół powszechnych.

Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych powiadamia, iż wobec rozszerzenia interpretacji uchwały Komitetu Ekonomicznego z dnia 7. IV. 1936 r. nie stawia sprzeciwu w sprawie dokonywania samorządom sprzedaży materiałów drzewnych na sporządzenie inwentarza szkolnego, tj. wewnętrznych urządzeń (ławki, szafy, stoły, tablice itp.) po cenach i na warunkach zawartych w zarządzeniu Dyrekcji Naczelnej L. P. z dnia 30. IV. 36 r. zn. E. H. i-6164/65.

Zasiłki na ogniotrwałe krycie dachów publicznych szkół powszechnych.

Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych Biuro Prewencyjne w Warszawie, pismem z dnia 3 XI. 1937 r. Nr 53/4962 powiadomił Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, że Zakład może udzielać gminom oraz wydziałom powiatowym długotrwałych pożyczek na ogniotrwałe krycie budynków publicznych szkół powszechnych w wypadkach, kiedy budynki te stanowią zapórę przeciwpożarową, tj. jeśli są otoczone budynkami, wzniesionymi z drzewa i pokrytymi słomą lub gontem. Pożyczek tych udziela Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych samorządom na okres do lat 25 przy oprocentowaniu 3 proc. w stosunku rocznym.

Pobór specjalnego podatku.

Reskryptem z dnia 19. I. 1938 Urząd Wojewódzki Śląski (Gaz. Urz. Woj. Śl. Nr 4, poz. 27) zarządził: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wydało okólnik w sprawie poboru specjalnego podatku od wynagrodzeń, wypłacanych przez związki samorządowe, ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Min. Spraw Wewn. z 31. 12. 1937 r. poz. 258, według którego związki samorządowe obowiązane są pobierać aż do końca roku budżetowego 1937/38 na swą rzecz podatek specjalny od wynagrodzeń, wypłacanych swoim pracownikom.

Również w preliminarzach budżetowych na rok 1938/39 związki samorządowe powinny prelininować dochód z tego podatku, gdyż projekt ustawy skarbowej na tenże okres zawiera przepis o dalszym przedłużeniu poboru podatku specjalnego. Projektowane przepisy ustawy skarbowej przewidują obniżenie stawek podatku specjalnego jak to wynika z wymienionego okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Związki samorządowe będą zatem prelininowały dochód z tego podatku na rok 1938/39 w wysokości określonej w powyższym okólniku. Co do bonifikaty podatku specjalnego pozostaje nadal w mocy okólnik Urzędu Wojewódzkiego z dnia 29 XI. 1937 r. Nr. Sm. 1/10/4.

Uwolnienie psów rasowych od podatku.

Zarząd Główny Stowarzyszenia Hodowców Psów Policyjnych w Chorzowie zwrócił się do Urzędu Wojewódzkiego z prośbą o zniesienie podatku od psów rasowych wyszkolonych, należących do członków oddziałów powyższego Stowarzyszenia.

Urząd Wojewódzki popiera zadania wymienionego Stowarzyszenia w kierunku podniesienia stanu hodowli psów rasowych nadającej się do służby wojskowej, policyjnej, strażniczej, ochronnej itd., oraz korzyści, jakie przynosi hodowla i szkolenie psów rasowych dla armii i społeczeństwa w czasie pokoju i na wypadek wojny i dlatego uważa za wskazane, by samorządy uwzględniały prośby oddziałów tego Stowarzyszenia o uwolnienie psów rasowych wyszkolonych od podatku, zważywszy, że ubytek w

dochodach, spowodowany uwolnieniem psów od podatku, będzie nieznaczny w stosunku do sumy dochodów danego związku samorządowego.

Dla ustanowienia pewnej kontroli oddziały tego Stowarzyszenia obowiązane są wnieść rok rocznie prośbę o uwolnienie posiadaczy takich psów od podatku. Lista posiadaczy tych psów musi być rok rocznie stwierdzona przez Zarząd Główny wymienionego Stowarzyszenia.

Przepisy o ulgach podatkowych na skutek klęsk żywiołowych.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 31. III. 1937 r. o wymiarze i poborze państwowego podatku gruntowego (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 250) zawiera w cz. IV. przepisy o ulgach na skutek klęsk żywiołowych. Doświadczenie wykazało, że przepisy te nie są dostatecznie znane w terenie, zachodzi przeto konieczność zaznajomienia z nimi zainteresowanych rolników.

Urząd Wojewódzki Śląski w reskrypcie z dnia 13. XII. 1937 r. Nr. R. P. I-14/56 podaje poniższe streszczenie najważniejszych przepisów Cz. IV. wspomnianego rozporządzenia.

Za klęski żywiołowe uważa się: nadmierne opady deszczowe i śnieżne, grad, burze, huragany, posuchy, upały, mrozy, okiść, sadz, pożary, powodzie, masowe pojawienie się szkodliwych owadów oraz innych szkodników zwierzęcych lub roślinnych jak również epidemiczne choroby roślin i zwierząt.

Przyznanie ulg w państwowym podatku gruntowym może nastąpić tylko wtedy, gdy klęski żywiołowe spowodowały straty w ziemiopłodach, inwentarzu żywym lub drzewostanie, natomiast przyznanie ulg z powodu uszkodzenia lub zniszczenia budowli lub inwentarza martwego przez klęski żywiołowe może nastąpić tylko w drodze decyzji Ministra Skarbu w gospodarczo — uzasadnionych lub zasługujących na szczególne uwzględnienie przypadkach.

Płatnicy państwowego podatku gruntowego właściciele lub dzierżawcy opłacający podatek gruntowy na podstawie umów dzierżawnych, którzy ponieśli straty z powodu klęsk żywiołowych w wysokości co najmniej 15 proc. normalnego przychodu, mogą uzyskać ulgi w postaci odroczenia, rozłożenia na raty lub umorzenia części lub całego podatku gruntowego wraz z dodatkiem samorządowym, należnego za okres gospodarczy, na który przypada zmniejszenie przychodu wskutek klęski żywiołowej. Za normalny przychód uważa się przeciętny roczny przychód brutto z 3 ostatnich nieklęskowych lat, przy czym przy obliczaniu normalnego przychodu porównywanego z przychodem roku klęskowego, przyjmuje się tak dla 3 ostatnich nieklęskowych lat, jak również dla roku klęskowego ceny w chwili szacunku. Celem uzyskania ulg podatkowych osoby poszkodowane powinny w terminie do 30-tu dni od dnia ustąpienia wydarzenia żywiołowego, zawiadomić właściwy urząd skarbowy o spowodowaniu szkód w gospodarstwie. Gdy wysokość strat można zaraz po klęsce określić, to przy zawiadomieniu o klęsce należy podać ogólny obszar gospodarstwa rolnego, obszar gruntu dotkniętego klęską, rodzaj i rozmiar wyrządzonych szkód. Jeżeli natomiast wysokość szkód może być stwierdzona dopiero po pewnym czasie, to bliższe dane, odnośnie do obszaru i szkód można podać Urzędowi Skarbowemu później, w tym czasie, gdy skutki klęski dadzą się ustalić, ale o klęsce należy powiadomić Urząd Skarbowy w terminie do 30 dni od ustąpienia wydarzenia żywiołowego. Zawiadomienie o klęsce żywiołowej, kierowane przez poszkodowane osoby do Urzędu Skarbowego, powinny być zaświadczone przez Urząd Gminny.

Urząd Skarbowy stwierdzi komisyjnie na miejscu stan faktyczny i ustali wysokość strat. Urząd Skarbowy powołuje do tego celu komisję, w skład której wchodzi: 1) przedstawiciel Urzędu Skarbowego, jako przewodniczący, 2) powołani przez naczelnika urzędu Skarbowego dwaj rolnicy, mający gospodarstwa w miejscowościach sąsiadujących z miejscowością nawiedzoną klęską, 3) delegat samorządu powiatowego. W skład komisji może naczelnik urzędu skarbowego powołać również biegłych.

Urząd Skarbowy może zlecić zbadanie szkód zarządowi gminy gdy poszkodowane klęską są mniejsze gospodarstwa rolne (do 50 ha) w obrębie jednej gminy. Zarząd gminy dokona szacunku przy współudziale komisji. W skład komisji powołanej przez zarząd gminy wchodzi: 1) przełożony gminy, lub osoba przez niego powołana — jako przewodniczący, 2) jeden z ławników względnie radnych gminnych z gminy na terenie której znajduje się gospodarstwo nawiedzone klęską żywiołową, 3) dwaj rolnicy powołani przez zarząd gminy z pośród rolników mających gospodarstwa w miejscowościach sąsiadujących z miejscowością nawiedzoną klęską żywiołową.

Szczegółowe przepisy postępowania komisji powołanych przez urząd skarbowy wzgl. zarząd gminy określają §§ 122 i 123 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31. III. 1937 r.

O rodzaju i wysokości ulg decydują władze skarbowe, opierając się na opinii komisji. Gdy klęską żywiołową została dotknięta znaczna ilość gospodarstw rolnych na większym terytorium, osobom poszkodowanym mogą być udzielone ulgi podatkowe drogą ogólnego specjalnego zarządzenia Ministra Skarbu. Przyznanie ulg w państwowym podatku gruntowym, powoduje automatyczne zastosowanie w takim samym stosunku procentowym ulg w dodatku samorządowym.

Egzekucja grzywien i kar pieniężnych administracyjnych, grzywien szkolnych oraz należności ulegających przedawnieniu.

Ministerstwo Skarbu otrzymuje zażalenia wierzycieli na powolność egzekucji niektórych ich należności, przez co ztraca się cel społeczny tych należności, bądź powstaje przedawnienie w sprawie przymusowego ich ściągnięcia.

Spośród należności pierwszej grupy wymienić należy grzywny i kary pieniężne, nakładane przez władze administracji ogólnej, oraz grzywny nakładane przez władze szkolne. Grzywny i kary pieniężne nakładane przez władze administracji ogólnej mogą osiągnąć swój cel, t. j. wzmóc poczucie porządku prawnego tylko wtedy, gdy ściągane są niezwłocznie. To samo dotyczy grzywien nakładanych przez władze szkolne celem skłonienia niedbałych czy opornych rodziców do regularnego posyłania dzieci do szkoły.

Spośród należności drugiej grupy należy szczególnie wymienić daniny komunalne i świadczenia socjalne. Daniny komunalne znajdują się w specjalnej sytuacji prawnej, bowiem w myśl art. 59 ust. 5 ustawy z dnia 11. VIII. 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. z r. 1936, Nr. 64, poz. 454) przedawnia się po upływie 3 lat, licząc od dnia, w którym przypadał termin ich płatności, nie tylko prawo do przymusowego ich ściągnięcia ale również przedawniają się same daniny. Jeśli chodzi o świadczenia socjalne, to w myśl art. 231 ustawy z dnia 28. III. 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 396) oraz art. 110 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24. XI. 1927 r.

o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) prawo przymusowego ściągnięcia składek ubezpieczeniowych, należących w myśl tych aktów ustawodawczych przedawnia się z reguły po 3 latach.

Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 25. I. 1938 r. (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 3, poz. 82 zwraca więc uwagę urzędom skarbowym na powyższe i poleca baczyc, by przy układaniu planów egzekucyjnych grzywny i kary pieniężne oraz mależności, które ulegają przedawnieniu, były w pierwszym rzędzie uwzględniane i w szybkim tempie ściągane.

Okres przechowywania w związkach samorządowych ksiąg, dowodów rachunkowych i kasowych.

Na zapytanie jednego z miast Wojewoda Śląski reskryptem z dnia 20. I. 1938 r. (Gaz. Urz. Woj. Śl. Nr. 4, poz. 25) na podstawie instrukcji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych zarządził, aby związki samorządowe przy przechowywaniu ksiąg, asygnacji i dowodów kasowych i rachunkowych stosowały postanowienia art. 56 kodeksu handlowego o obowiązku przechowywania ksiąg i dowodów rachunkowych przez 10 lat. Dowody rachunkowe dotyczące stałych obiektów majątkowych, powinny być przechowywane trwale, dowody zaś dotyczące długów długoterminowych — co najmniej do czasu całkowitej spłaty długu.

Oprocentowanie pożyczek hipotecznych zaciągniętych w Z. U. S.

Związek Gmin Województwa Śląskiego wniósł memoriał do Z. U. S. w sprawie powyższej (p. „Orędownik Samorządu“ nr. 12, str. 179 ex 1937), który w odpisie przesłano Urzędowi Wojewódzkiemu Śląskiemu z prośbą o poparcie.

Pismem z dnia 8. II. 1938 Urząd Wojewódzki Śląski zawiadamia, że „w sprawie oprocentowania pożyczek hipotecznych, zaciągniętych przez związki samorządowe w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, zawiadamia się, że w sprawie tej Urząd Wojewódzki zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddziału w Chorzowie pismami z dnia 22. i z dnia 30. XII. r. ub. Nr. Sm. 8/27/3 i Sm. 8/34/1, w których wyrażono pogląd, pokrywający się całkowicie z poglądem Związku Gmin.

Po otrzymaniu odpowiedzi z Zakładu Ubezpieczeń — Urząd Wojewódzki powiadomi o jej treści Związek Gmin“.

Reorganizacja Urzędu Skarbowego w Pszczynie.

Ustawa z dnia 25. I. 1938 r. postanawia, że istniejący na zasadzie rozporządzania z dnia 10 lipca 1922 r. w przedmiocie organizacji władz i urzędów skarbowych na obszarze województwa śląskiego (Dz. U. Śl. Nr 6, poz. 66) urząd skarbowy w Pszczynie wraz z ekspozyturą w Mikołowie znosi się. Na jego miejsce tworzy się Urząd Skarbowy z siedzibą w Mikołowie dla części powiatu pszczyńskiego, należącej do okręgu Sądu Grodzkiego w Mikołowie tj. dla następujących miejscowości: Borowa Wieś, Gardawice, Gostyń, Łaziska Górne, Łaziska Średnie, Łaziska Dolne, Mikołów, Mokre, Murcki, Ornontowice, Orzesze, Panewnik, Paniowy, Piotrowice, Podlesie, Śmiłowice, Stara Kuźnia, Tychy, Wilkowyje, Wyry, Zarzecze, Zawada i Zawisz. Dla pozostałej części powiatu pszczyńskiego tworzy się Urząd Skarbowy z siedzibą w Pszczynie.

Dotychczasowe agendy zniesionego urzędu skarbowego wraz ekspozyturą w Mikołowie przechodzą do terytorialnie właściwych nowo utworzonych urzędów skarbowych.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1938 roku.

Usprawnienie urzędowania w urzędach stanu cywilnego.

W dniu 17. I. 1938 r. Wojewoda Śląski wydał (Gaz. Urz. Woj. Śl. Nr. 3, poz. 14) następujące pismo okólne: Praktyka wykazała, iż postępowanie urzędów stanu cywilnego w wielu sprawach jest niejednolite. Stan taki jest często wynikiem braku wyraźnych przepisów odnośnie uregulowania pewnych spraw, czasem jednak wynika z nieznanomości norm prawnych przez urzędników stanu cywilnego. Ponieważ objaw ten jest niepożądany, zwracam przeto uwagę na najczęściej spotykane rozbieżności, ustalając zarazem jednolity tryb postępowania:

1. Tłumaczenie dokumentów stanu cywilnego na język urzędowy.

Strony dla dokonania pewnej czynności urzędowej przedkładają często dokumenty opiewające w języku obcym. Zwraca się przeto uwagę, iż zasadniczo do dokumentów zredagowanych w języku obcym (za wyjątkiem metryk lacińskich, wystawionych przez rzym.-kat. urzędy parafialne w Małopolsce) tak krajowych, jak i zagranicznych powinni interesowani dołączać należycie uwierzytelnione tłumaczenia na język polski. Zasada ta obowiązuje bezwzględnie w stosunku do obcokrajowców, wynika bowiem z ogólnych zasad obrotu międzynarodowego.

Jeśli jednak chodzi o obywateli polskich, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, kierując się zasadami okólnika Nr. 14 z dnia 28. II. 1935 r. w sprawie stosunku obywatela do Państwa zezwoliło reskryptem z dnia 21. IX. 1935 r. Nr. AC—27—8—111/1 na pobłażliwe traktowanie wyżej przytoczonej zasady i zastosowanie indywidualnych ulg, zwłaszcza w stosunku do obywateli niezamożnych. Ulgi należy stosować w szczególności w tych wypadkach, gdy przedłożone przez interesowanych dokumenty mają służyć do wyłącznego użytku urzędników stanu cywilnego, n. p. w sprawach małżeńskich.

2. Sporządzanie odpisów z dokumentów stanu cywilnego, których oryginał opiewa w języku niemieckim.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 16. VII. 1937 r. o języku urzędowym władz i urzędów administracyjnych w Województwie Śląskim (Dz. U. Śl. Nr. 14, poz. 32), należy również sporządzać odpisy dokumentów stanu cywilnego, których oryginały opiewają w języku niemieckim, zgodnie z art. 3 cyt. ustawy w języku polskim — z wyjątkiem tych wypadków, gdy odpisy te przeznaczone są dla władz niemieckich.

3. Legalizacja dokumentów wystawionych przez niemieckie urzędy stanu cywilnego.

Niektóre władze i urzędy wymagają dotychczas legalizacji dokumentów, wystawionych przez niemieckie urzędy stanu cywilnego. Praktyki tej należy w przyszłości zaniechać i przyjmować jako wystarczające dokumenty zaopatrzone w pieczęć i podpis urzędnika stanu cywilnego. Postanowienie to należy interpretować ściśle, nie może ono mieć zastosowania do dokumentów wystawionych przez inne władze (n. p. świadectw zdolności do zawarcia małżeństwa).

4. Dopiski marginesowe w rejestrze stanu cywilnego na prośbę władz obcych.

Usprawnienia wymaga również załatwienie spraw adnotacji marginesowych w rejestrach stanu cywilnego, jeśli chodzi o obywateli obcych, których akta stanu cywilnego znajdują się na terenie górnośląskiej części województwa.

Postępowanie w tych sprawach jest następujące: Władze obce (zwykle Konsulaty) przysyłają akta do Urzędu Wojewódzkiego z prośbą o zarządzenie wpisania adnotacji marginesowej w właściwym rejestrze stanu cywilnego (w związku ze zmianą nazwiska, adopcji, legitymacji itp.) Urząd tut. sprawdzwszy, czy żądanie zgodne jest z odośną umową międzynarodową oraz czy zaopatrzone jest w potrzebne załączniki i tłumaczenia, przesyła je Starostwom (Dyrekcjom Policji) do dalszego urzędowania. Dotychczas niektóre Starostwa (Dyrekcje Policji) przysyłają akta te niewłaściwie władzom sądowym. W przyszłości należy sprawy te kierować bezpośrednio do urzędów stanu cywilnego celem właściwego załatwienia. Sprawy te jako niewymagające dalszych dochodzeń, muszą być załatwione niezwłocznie. Powtarzające się ponaglenia (czasem 2 i 3-krotnie) tut. Urzędu przez władze obce prowadzą tylko do zbędnej korespondencji, narażając poza tym prestiż naszych władz. Zechcą przeto Panowie sprawy te traktować jako pilne.

Zauważa się również, iż redakcja dopisków marginesowych jest często niezgodna z zasadami gramatyki i stylistyki polskiej, a to skutkiem dosłownego tłumaczenia odośnych decyzji władz obcych, spotykanych zresztą w uwierzytelnionych tłumaczeniach. Przykładem złej redakcji jest spotykany często dopisek: „Prezydent Rejencji w Opolu udzielił N zezwolenia na prowadzenie w miejsce dotychczasowego nazwiska N na nazwisko M“, co jest dosłownym tłumaczeniem z języka niemieckiego. Poprawnie dopisek ten powinien brzmieć następująco: Prezydent Rejencji w Opolu zezwolił obok wym. (względnie oju obok wym.) na zmianę nazwiska N na nazwisko M“. Język polski nie zna bowiem wyrażenia „prowadzenie nazwiska“. Podobnych błędów spotyka się więcej. Zechcą przeto Panowie dopilnować, by w dopisach marginesowych nie kaleczono języka polskiego i zarządzić, by w pewnych wypadkach brzmienie odośnych dopisków ustalał urzędnik starostwa.

Dopisek marginesowy należy zaopatrzyć w klauzulę: „Wpisano na zarządzenie Starosty (Dyrektora Policji) z dnia..... Nr.....“

5. Przyjmowanie skróconych wyciągów z dokumentów stanu cywilnego.

Urzędy parafialne w Małopolsce oraz w województwach centralnych i wschodnich wystawiają zwykle interesowanym skrócone wyciągi metrykalne. Niektóre urzędy stanu cywilnego żądają jednak w związku z przyjmowaniem zapowiedzi ślubu, czy też innych czynności urzędowych pełnych wyciągów. Ponieważ naraża to interesowanych na nowe koszta w związku z koniecznością wydobywania nowej metryki, należy w przyszłości przyjmować te skrócone wyciągi jako wystarczające. Urzędy tut. powinny jednak w zasadzie udzielać pewnych wyciągów.

6. Międzynarodowa wymiana metryk.

Przypomina się wreszcie obowiązek przysyłania przez urzędy stanu cywilnego dwa razy w roku władzom administracji ogólnej odpisów z aktów ślubu osób, które w czasie wstępowania w związek małżeński posiadały obywatelstwo niemieckie stosownie do okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 9. IV. 1935 r. (Dz. U. Min. Nr. 10, poz. 45). Zwraca się również uwagę na okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 30. X. 1935 r. (Dz. U. Min. Nr. 34, poz. 179) o aktach stanu cywilnego obywateli estońskich, w myśl którego w wypadku sporządzenia aktu urodzenia, ślubu lub śmierci obywatela estońskiego, urzędnik stanu cywilnego obowiązany jest przesłać wyciąg z aktu

Poselstwu Estońskiemu w Warszawie za pośrednictwem Powiatowej Władzy administracji ogólnej.

Poza tym obowiązuje w dalszym ciągu tut. pismo okólne z dnia 27. VII. 1934 r. Nr. A.I. 46/44, polecające zaniechanie wysyłania dokumentów z aktów stanu cywilnego dot. obywateli obcych mimo, iż niektóre państwa przysyłają dokumenty obywateli polskich.

Nadmieniam się, iż Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zawiadomiło tut. Urząd, iż z chwilą uzgodnienia stanowisk z Ministerstwem Spraw Zagranicznych, wyda w tej sprawie ogólne zarządzenie.

O powyższym należy powiadomić podległe urzędy stanu cywilnego, przysyłając odtbitkę niniejszego pisma.

Szczegółowanie pracowników samorządowych.

W związku z pismem jednego z urzędów wojewódzkich w sprawie szczególowania uposażenia pracowników samorządowych, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wyjaśniło pismem z 10. 12. 1937 r. Nr SS 40/123/1, że żądanie wznowienia szczególowania uposażenia pracowników samorządowych nie znajduje uzasadnienia w istniejących przepisach prawnych. Art. 2 rozp. Prezydenta Rzplitej z 28. 10. 1933 r. (Dz. U. poz. 667), nowelizując przepis § 1 rozp. Prezydenta Rzplitej z 30. 12. 1924 (Dz. U. poz. 1073), ustalił, że uposażenie członków zarządu i pracowników związków samorządowych oblicza się według zasad przewidzianych z art. 3—7 ustawy z 9. 10. 1923 (Dz. U. poz. 924) z tym zastrzeżeniem, że wszelkie zmiany wprowadzone do tej ustawy późniejszymi przepisami i które obowiązywały w dniu 1. II. 1934 mają nadal w stosunku do pracowników samorządowych zastosowanie. Ponieważ ustawa z 14. 10. 1931 (Dz. U. poz. 749) zawiesiła w art. 4 dalsze szczególowanie uposażeń pracowników samorządowych, należy przeto stwierdzić, że przepis ten w myśl cytowanego wyżej rozp. Prezydenta Rzplitej z 28. 10. 1933 obowiązuje nadal i pracownicy samorządowi powinni utrzymać w dalszym ciągu te szczegóły, które przysługiwały im 1. II. 1934.

Przedłużenie obniżenia komornego.

Ustawa z dnia 1. lutego 1938 r. w powyższej sprawie (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 45) postanawia, że obniżenie komornego, przyznane art. 1 i 2 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14. XI. 1935 r. w sprawie obniżenia komornego oraz zmiany ustawy o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 504) przedłuża się na czas od dnia 1 grudnia 1937 r. do dnia 31. XII 1938 r. Począwszy od dnia 1. I. 1939 r. wysokość komornego wzrastać będzie co kwartał o 2½ % podstawowego komornego aż do osiągnięcia wysokości pełnego podstawowego komornego.

Wykonanie ustawy porucza się Ministrom Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, a także innym właściwym ministrom, o ile chodzi o wysokość komornego w budynkach, nie podlegających ochronie lokatorów, a należących do Skarbu Państwa, banków państwowych, związków samorządu terytorialnego, zakładów ubezpieczeń społecznych oraz innych instytucji prawa publicznego.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Przepisy jej obowiązują na obszarze woj. śląskiego tylko, jeśli chodzi o wysokość komornego w budynkach, nie podlegających ochronie lokatorów, a należących do Skarbu Państwa, banków państwowych, związków samorządu terytorialnego, zakładów ubezpieczeń społecznych oraz innych instytucji prawa publicznego.

Plan akcji budowlanej Śląskiego Funduszu Gospodarczego na rok 1938.

Śląska Rada Wojewódzka na podstawie art. 19 ustawy z dnia 15 czerwca 1936 r. zmieniającej ustawę z dnia 8-go lutego 1928 r. o Śląskim Funduszu Gospodarczym, ustala w dniu 17. I. 1938 na rok kalendarzowy 1938 następujący plan akcji budowlano-mieszkaniowej:

1. W roku kalendarzowym 1938 przewiduje się rozdział 5.400.000 zł na pożyczki budowlane z Śląskiego Funduszu Gospodarczego, z czego:

- a) 2.400.000 zł na budowę kolonii urzędniczych, robotniczych, domów dla bezdomnych oraz na remont domów,
- b) 3.000.000 zł na pożyczki indywidualne.

2. Kredyt na budowę kolonii urzędniczych, robotniczych, nauczycielskich oraz domów dla bezdomnych zostanie udzielony na tych samych warunkach, co w roku 1937; kredyt na remont domów zostanie udzielony na warunkach, ustalonych w porozumieniu z instytucjami kredytowymi, które ten kredyt przeprowadzą i zatwierdzonych przez Śląską Radę Wojewódzką.

3. Indywidualnymi pożyczkami zostaną objęte przede wszystkim miasta Katowice, Chorzów i Bielsko oraz powiaty katowicki i świętochłowicki jako powiaty wybitnie przemysłowe a z innych powiatów tylko te miejscowości, gdzie nie ma wolnostojących mieszkań.

4. Kredyt w miastach Katowice, Chorzów i Bielsko na budowę domów o wartości do 50.000 złotych nie będzie przekraczał 50% kosztów budowy domu z uwzględnieniem wartości parceli (dwukrotnej i czterokrotnej powierzchni zabudowanej parceli), natomiast na budowę domów powyżej wartości 50.000 zł nie będzie przekraczał 40% kosztów budowy — według wartości ustalonej przez rzeczoznawcę Oddziału Banku Gospodarstwa Krajowego w Katowicach — bez wartości parceli.

Kredyt w miejscowościach powiatu katowickiego i świętochłowickiego oraz w miastach innych powiatów będzie wynosił 40% kosztów budowy z uwzględnieniem wartości parceli (dwukrotnej i czterokrotnej powierzchni zabudowanej parceli), natomiast na obszarze gmin wiejskich innych powiatów 30% kosztów budowy z uwzględnieniem wartości parceli (dwukrotnej i czterokrotnej powierzchni zabudowanej parceli).

Podania o pożyczki winni reflektanci wносить w czasie od 26 lutego 1938 r. (włącznie) do Śląskiej Rady Wojewódzkiej przez Oddział Banku Gospodarstwa Krajowego w Katowicach z następującymi załącznikami: 1) ż (najnowszym) wyciągiem z księgi wieczystej (gruntowej) z podaniem wpisów działu I, II, III względnie karty A, B, C; 2) z najnowszym wyciągiem z księgi posiadłości gruntowej (arkuszem posiadłości gruntowej) stwierdzającym powierzchnię gruntu i zawierającym spis parcel, 3) z odbitką (kopią) z mapy katastralnej, 4) z planem budowy, zatwierdzonym przez policję budowl., z podpisem zezwolenia właściciela nadania górniczego na budowę domu oraz z odpisem opinii właściwego okręgow. urzędu górniczego, 5) ze szczegółowym kosztorysem budowy, obejmującym wartość całej budowy, 6) z ewentualną pisemną zgodą wierzycieli hipotecznych na ustąpienie pierwszeństwa hipotecznego dla pożyczki ze Skarbu Śląskiego w przypadku, gdy wyciąg z księgi wieczystej (gruntowej) wykazuje obciążenie nieruchomości hipoteką (prawem zastawu).

Podania o pożyczki wniesione bez któregośkolwiek z wymienionych załączników, lub po terminie wyżej oznaczonym nie będą przez Śląską Radę Wojewódzką rozpatrywane.

Oddział Banku Gospodarstwa Krajowego w Katowicach przedłoży Śląskiej Radzie Wojewódzkiej za pośrednictwem Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, Wydziału Skarbowego do dnia 5. III. 1938 r. wykaz proszących o pożyczkę z wyszczególnieniem: 1) wartości przyszłej budowy, podanej w kosztorysie, 2) wysokości pożyczki, o którą prosi petent, 3) wysokości pożyczki, która może być petentowi przyznana przy uwzględnieniu wartości domu, wyszczególnionej w kosztorysie i zgodnie z warunkami niniejszej uchwały.

Szczepienia ochronne przeciw ospie.

W tygodniu 47 zarejestrowano przypadek ospy prawdziwej (variola vera) u dziecka trzyletniego, zam. w Sierżu Wodnej, pow. chrzanowskiego, woj. krakowskiego. Dziecko to nie było zaszczepione w odpowiednim czasie przeciwko ospie, za co winni tego zaniedbania zostali pociągnięci już do odpowiedzialności.

Jednocześnie Ministerstwo Opieki Społecznej stwierdza na podstawie sprawozdań, że wbrew obowiązującym przepisom pozostaje dość znaczny odsetek dzieci nieszczepionych przeciwko ospie, może to w następstwie spowodować pojawienie się tego schorzenia w znacznej liczbie, wobec nagromadzenia się większej ilości osób wrażliwych na zakażenie ospą.

W związku z powyższym Ministerstwo Opieki Społecznej pismem okólnym z dnia 5. I. 1938 r. (Dz. Urzęd. Nr. 1, poz. 6) przypomina, że przepisy ustawy z dnia 19. VII. 1919 r. o przymusowym szczepieniu ochronnym przeciwko ospie (Dz. U. R. P. z r. 1934 Nr. 13, poz. 113), oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia Publicznego z dnia 15. III. 1922 r. w przedmiocie wykonania ustawy o przymusowym szczepieniu ochronnym przeciwko ospie (Dz. U. R. P. z r. 1922, Nr. 32, poz. 261) muszą być ściśle przestrzegane, by każde dziecko było zaszczepione przeciwko ospie.

Winnych niestosowania się do przepisów wyżej wymienionej ustawy należy pociągnąć do odpowiedzialności karno-administracyjnej.

Nadzór nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec.

Na podstawie ustawy z dnia 5. III. 1934 roku o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 349) oraz w związku z ustawą śląską z dnia 15. VI. 1936 roku o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec (Dz. U. Śl. Nr. 16, poz. 28) ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 14. I. 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 36), które z dniem 1. II. 1938 wprowadziło na obszar pow. lublińskiego przepisy powołanej ustawy, dotyczące pokrywania cudzych krów i świń uznanymi rozplodnikami.

Udział w walkach o niepodległość Państwa Polskiego.

Na podstawie ustawy z dnia 2. VII. 1937 r. o zapewnieniu pracy i zaopatrzeniu uczestników walk o niepodległość Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 464) ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Spraw Wojskowych z dnia 22. I. 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 50), które zawiera szczegółowe przepisy, dotyczące sposobu udowodnienia czynnego udziału w walkach o niepodległość Państwa Polskiego wraz z wykazem organizacji oraz formacji niepodległościowych.

Medal „Za Długoletnią Służbę“

Ustawą z dnia 8. I. 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 11) ustanowiono medal „Za Długoletnią Służbę“. Prawo do me-

daluzyskuje się z tytułu pracy w służbie Państwa lub instytucji publiczno prawnych. Po dziesięciu latach służby, pełnionej po dniu 11. XI. 1918 r., otrzymuje się medal brązowy, po dwudziestu latach — medal srebrny, po trzydziestu latach — medal złoty. Przerwy w okresach służby, zmiany stosunku służbowego lub opuszczenie służby nie stanowią przeszkód do otrzymania medalu.

Nie otrzymują medalu osoby, skazane prawomocnym wyrokiem sądowym lub dyscyplinarnym, jeżeli w wyniku skazania nastąpiło rozwiązanie stosunku służbowego. Osoby, przyjęte ponownie do służby, mają prawo do otrzymania medalu po przesłużeniu przewidzianych okresów, liczonych od dnia ponownego objęcia służby. To samo stosuje się odpowiednio do osób, z którymi rozwiązano z ich winy umowę o pracę.

Medal nadają właściwi ministrowie, a w działach służby, nie podlegających ministrom, właściwa władza naczelna. Ministrowie mogą uprawnienia swe w tym zakresie przekazać władzom bezpośrednio podległym. Odnaczony ponosi koszt wykonania medalu.

O zbiorce: „Dni Kolonialne“.

Liga Morska i Kolonialna urządza zbórkę w czasie od 7 do 13. IV. 1938 r. włącznie. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nadmienia, że zbórka ta przeprowadzona będzie w ramach „Dni Kolonialnych“. Program obejmować będzie prócz zbórki, akcję propagandową w formie odczytów, akademii, wystaw, pochodów, poranków itp.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi o przychylne ustosunkowanie się do zamierzeń Ligi oraz udzielenie życzliwej pomocy w organizacji „Dni Kolonialnych“.

Ze Związku Gmin Województwa Śląskiego

Memoriały

W sprawie interpretacji art. 60 ordynacji podatkowej.

W sprawie powyższej Związek Gmin Województwa Śląskiego złożył w Urzędzie Wojewódzkim Śląskim następujący memoriał:

Władze skarbowe zwracają się do zarządów gmin z żądaniem udzielenia im różnych danych i informacji powołaniem się na art. 60 ord. pod. (Dz. U. R. P. nr 14, poz. 134 ex 1936). Często jednak chodzi władzy skarbowej o dane, których zarządy gmin nie posiadają. Zebranie tychże jest połączone niejednokrotnie z poważnymi trudnościami natury finansowej, bo urzędnicy, obciążeni pracą, związaną z normalnym tokiem urzędowania, nie są w możności wykonać tak wielorakich żądań władzy skarbowej. Trzeba oczywiście zatrudnić siły dodatkowe.

W przypadku nie wykonania przez zarządy gmin żądań władz skarbowych, te ostatnie wnoszą zażalenia do wydziałów powiatowych. Ponieważ jednak niewątpliwie każda gmina znajduje się w pewnej zależności od urzędów skarbowych, tego rodzaju nieporozumienia, wynikłe na tle różnej interpretacji ustawy, są między urzędami, mającymi współpracować, nie pożądane.

Władze skarbowe opierając się na wyżej cyt. przepisie interpretują go w ten sposób, iż gmina obowiązana jest dostarczyć im danych i informacji w każdym zażądanym zakresie. Zdaniem Związku Gmin jednak art. 60 ord. pod. a zwłaszcza pkt. 3 § 1 tego artykułu nakłada na władze i urzędy samorządowe obowiązek dostarczania na pisemne żądanie władz skarbowych bezpłatnie jedynie wszelkich posiadanych danych i informacji, potrzebnych do wymiaru podatku. Ani ordynacja podatkowa ani rozporządzenie wykonawcze do niej z dnia 25. 3. 1937 r. (Dz. U. R. P. nr 35, poz. 270) nie precyzują bliżej treści i zakresu tego obowiązku, pozostawiając w ten sposób znaczną swobodę

władzom skarbowym. Ogólny jednak zakres tych obowiązków da się wyprowadzić w drodze gramatycznej wykładni cyt. przepisu ordynacji jak i z ogólnych zasad, dotyczących udzielania pomocy przez gminy władzom administracji rządowej. Wspomniany bowiem przepis ordynacji, odnosząc obowiązek dostarczania informacji do danych posiadanych przez władze i urzędy samorządowe, wyłącza wyraźnie możliwość żądania przez władze skarbowe danych, których zebranie wymagałoby przeprowadzenia przez zarząd gminy specjalnych dochodzeń itp. Za interpretacją tą przemawia również § 2 art. 60 ord. pod., który wyraźnie przewiduje, iż w przypadku trudności rzeczywistej w dostarczaniu danych i informacji władza skarbowa wykonuje odpowiednie odpisy i wyciągi własnymi siłami.

Związek Gmin Województwa Śląskiego ma zaszczyt prosić o spowodowanie wydania zarządzenia przez Wydział Skarbowy Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, wyjaśniającego zakres obowiązków gmin, wynikających z przepisu art. 60 ord. podatkowej.

W sprawie oprocentowania kredytów komunalnych kas oszczędności.

Na skutek inicjatywy Magistratu m. Bielska Związek Gmin Województwa Śląskiego skierował się do Związku Kas Oszczędności w Katowicach następujące pismo:

Ostatnimi zarządzeniami Pana Ministra Skarbu zostały obniżone w Komunalnych Kasach Oszczędności odsetki od wkładów. Między innymi najniższą granicę oprocentowania, a to przy wkładach oszczędnościowych a vista ustalono na 3¼%, a jeszcze niższe jest oprocentowanie wkładów na rachunkach bieżących.

Jeżeli się zważy, że oprocentowanie kredytów nie doznało żadnych zmian i wynosi w dalszym ciągu 7½%, do czego prawie wszystkie Kasy doliczają je-

szcze dodatek administracyjny $\frac{1}{2}\%$, czyli, że oprocentowanie kredytów wynosi w rzeczywistości 8%, to stan ten uważać należy obecnie za nienormalny, powstała bowiem dla Kas Oszczędności marża w wysokości przeciętnie 5%. Taką marżę mogą posiadać prywatne banki, operujące drogim pieniądzem i dokonujące ryzykownych transakcyj finansowych. Dla Komunalnych Kas Oszczędności zaś, dokonujących bardzo ostrożnie operacyj finansowych jest ta marża za wysoka.

Nie wchodząc na razie w meritum, jak do tej nowej polityki kredytowej odniosą się wkładowicze i kredytobiorcy Kas Oszczędności, należało by zdaniem Gmin niezwłocznie przedsięwziąć kroki, aby oprocentowanie od kredytów komunalnych w Komunalnych Kasach Oszczędności uległo znacznemu obniżeniu. Wynosi ono dzisiaj od 7—6% w dół i stanowi oprocentowanie niewspółmiernie wysokie, zwłaszcza obecnie, kiedy Kasy Oszczędności tak nisko oprocentowują wkłady.

Zdaniem Gmin oprocentowanie kredytów komu-

nalnych nie powinno być wyższe jak 5%. Przemawiają za tym różne okoliczności a głównie fakt, że pieniądze wypożyczone przez samorządy w Komunalnych Kasach Oszczędności poszły prawie bez wyjątku na inwestycje o charakterze nierentownym — w pierwszym rzędzie na szkoły, na budowę mieszkań o tanim czynszu, kanalizację itp.

Jak długo Komunalne Kasy Oszczędności znajdowały się w ciężkiej sytuacji, a szczególnie w okresie kiedy nastąpił spadek wartości nieruchomości i Kasy narażone były na poważne straty, tak długo też żaden ze samorządów, szczególnie takich, które są związkami poręczającymi Kas nie wystąpił z taką propozycją; dziś jednak gdy sytuacja w Kasach się zmieniła, nie mogą Kasy Oszczędności pobierać tak wysokich odsetek od samorządów, walczących ciągle z wielkimi trudnościami finansowymi.

Zanim Zarząd Związku Gmin Wojew. Śląskiego poczyni starania w tej sprawie Biuro Związku prosi o wyrażenie opinii o stanowisku Gmin śląskich.

Poradnik samorządowy

Utrata mandatu radnego gminnego.

Pytanie: Czy traci mandat jako członek rady gminnej taki radny, który zrezygnował z funkcji zastępcy ławnika?

Odpowiedź: Nie traci mandatu radnego gminnego a więc i członka rady gminnej osoba, która zrezygnowała ze stanowiska zastępcy ławnika. Ustawa nie przewiduje utraty mandatu radnego gminnego w gminie wiejskiej w razie powołania go na stanowisko zastępcy ławnika gminnego, jak to wyraźnie załatwiła w art. 56 ust. 3 gminnej ordynacji wyborczej z dnia 5. V. 1926 r. w stosunku do radnych miejskich, powołanych na członków magistratu. Zakaz łączenia obydwu mandatów w gminie wiejskiej nie może być również domniemywany, gdyż jest pewnego rodzaju ograniczeniem praw wyborczych. Zrezygnowanie ze stanowiska zastępcy ławnika nie może więc powodować utraty mandatu radnego gminnego, gdyż taka zależność obu mandatów nie jest uzasadniona w przepisach prawnych, chyba że także rzeka się dana osoba i tego mandatu.

Ponoszenie opłat portoryjnych przez instytucje ubezpieczeniowe.

Pytanie: Czy Zakład Ubezpieczeń obowiązany jest zwrócić gminie opłaty portoryjne od korespondencji prowadzonej z nim?

Odpowiedź: Na skutek interwencji Związku Gmin Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Chorzowie zajął następujące stanowisko: „Zakład Ubezpie-

czeń Społecznych jest instytucją publiczną zaś na zasadzie przepisu art. 288 ustawy o ubezpieczeniu społecznym zarówno instytucje państwowe jak i samorządowe obowiązane są udzielać wszelkiej pomocy, a w niektórych przypadkach nawet z nim współpracować.

Zakres tej pomocy mają określić rozporządzenia właściwych ministrów w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej. Do czasu jednak wydania tych rozporządzeń — zdaniem Oddziału Zakładu — żadna z instytucyj państwowych i samorządowych nie może odmówić Zakładowi pomocy w sprawach wynikających zarówno z powołanej ustawy o ubezpieczeniu społecznym jako też z rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 4. XI. 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, a to bez względu na przytoczoną w piśmie WPanów okoliczność opłat pocztowych.

Z uwagi na brak dotychczas rozporządzeń wykonawczych Oddział Zakładu nie może zająć stanowiska w kwestii zwrotu kosztów z tytułu opłat pocztowych, nie mniej jednak uważa, że negatywne ustosunkowanie się gmin w udzielaniu Zakładowi pomocy w sprawach wynikających z jego ustawowej działalności byłoby sprzeczne z wyraźnym postanowieniem cytowanych wyżej ustaw.“

Zdaniem naszym dotychczas istniejący wątpliwy stan został rozstrzygnięty ustawą z dnia 11. I. 1938 r. o doręczaniu pism urzędowych przez gminy (Dz. U. R. P. Nr 3, poz. 16, w myśl której pisma urzędowe doręczają władze oraz instytucje prawa publicznego przez pocztę lub przez swych funkcjonariuszów. Gminy są

obowiązane do doręczenia pism urzędowych począwszy od dnia 1. IV. 1938 r. jedynie w przypadkach przez akt ustawodawczy wyraźnie określonych.

Także pisma, adresowane do miejscowości w której nie ma zorganizowanej pocztowej służby doręczenia, doręcza się za pośrednictwem władz gminnych.

Przegląd orzecznictwa

Wojewódzki Sąd Administracyjny.

W sprawie sporno-administracyjnej, w przedmiocie specjalnej opłaty drogowej (L. dz. S: 308/37 S. A.).

Przebieg sprawy: Magistrat w S. wymierzył powódce na podstawie przepisów statutu o poborze specjalnych opłat drogowych, opłatę drogową za r. 1937/38 w kwocie 5.795,54 zł, a sprzeciw jej oddalił jako nieuzasadniony.

Przeciw decyzji na sprzeciw wniosła powódka skargę do Woj. Sądu Adm. w Katowicach z prośbą o zniesienie wymiaru specjalnej opłaty do kwoty 2.230,80 zł, a na uzasadnienie skargi podała: Związki komunalne nie mają uprawnienia do przyjęcia podatku obrotowego jako podstawy do obliczenia specjalnej opłaty drogowej. Jedynie kwoty przypadające na rzecz Państwa ze świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych służyć mogą za podstawę opodatkowania. Ani bowiem w ustawie z 9 stycznia 1933 (Dz. U. Śl. Nr. 3, poz. 3) o budowie i utrzymaniu dróg publicznych, ani też w zasadniczych paragrafach rozporządzenia wykonawczego z 14 września 1933 (Dz. U. Śl. Nr. 26) nie ma postanowienia o podatku obrotowym jako podstawie do wymiaru spornej opłaty. Odnosny przepis ustawy wyżej powołanej stanowi bowiem „opłaty drogowe mogą obciążać: b) przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, wykupujące świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne”. Jedynie statut wzorowy, ogłoszony w wymienionym wyżej rozporządzeniu wykonawczym, zawiera pewną wzmiankę w § 3 o podatku obrotowym. Jednak taki statut, który zasadniczo zmienia ustawę, na podstawie której został wydany, nie może mieć zastosowania, a tym samym i statut miasta S. oparty na statucie wzorowym nie może mieć zastosowania w punkcie dotyczącym wymiaru opłaty na podstawie podatku obrotowego. Śląska ustawa z 9. stycznia 1933 o utrzymaniu dróg publicznych jest w swej treści równobrzmiąca z ustawą z 10 grudnia 1920 (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 32 z roku 1921), obowiązującą w innych dzielnicach Polski. Co do tej ostatniej wydał Minister Spraw Wewnętrznych okólnik z 11 maja 1936 Nr. 33, z którego wynika, że na całym obszarze Państwa poza woj. śląskim podstawą do poboru specjalnej opłaty drogowej może być jedynie opłata za świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne. W myśl powyższego okólnika obciążenie opłatami drogowymi poszczególnych płatników nie może przekraczać 15 % ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych. Wobec tego przyjmując w spornym przypadku zasady tego okólnika i biorąc 15 % od ceny świadectw przemysłowych w wysokości 2.200 zł oraz 20% podatku budynkowego sporna opłata winna wynieść od tych dwu podstaw kwotę 2.230,80 zł.

Pozwana gmina wniosła o oddalenie skargi jako nieuzasadnionej, podając, że w myśl obowiązującego statutu sporną opłatę wymierzono zgodnie z przepisami § 3 tego statutu. Za podstawę wymiaru służy pobrany w roku 1936 państwowy podatek od obrotu i miejski podatek budynkowy w łącznej sumie 28.977,68 zł, od której to kwoty pobrano zgodnie z prawomocnymi uchwałami korporacji miejskich 25 % tyt. opłaty spornej, a więc kwotę 5.795,54 zł.

Motywy wyroku: Wojewódzki Sąd Administracyjny rozpatrzywszy skargę w dniu 3 listopada 1937 r. uznał naprowadzone twierdzenia powódki za nietrafne, a skargę jako nieuzasadnioną postanowił oddalić. Przepis art. 19 ustawy z 9 stycznia 1933 (D. U. Śl. Nr. 3, poz. 3) w punkcie b) stanowi jedynie, iż opłaty drogowe mogą obciążać przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, wykupujące świadectwa przemysłowe i karty rejestracyjne. Jest to więc przepis ogólny, który podaje jedynie, kto jest obowiązany do płacenia podatku, ale nie wymienia wcale źródeł, od których przedsiębiorstwa te mają opłacać sporne opłaty drogowe. Ponieważ przepis ogólny ustawy tych podstaw szczegółowo nie precyzuje, widocznym jest, że ustawodawca pozostawił tą kwestię otwartą do unormowania rozporządzeniem wykonawczym, po myśli ust. 3 art. 19 tejże ustawy. W rozporządzeniu wykonawczym, a w szczególności w statucie wzorowym, będącym częścią składową rozporządzenia wykonawczego z 14 września 1933 przyjęto w § 3 tego statutu, jako podstawę prawną pomiędzy innymi: państwowy podatek od obrotu oraz ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych. Wysokość zaś stawki pozostawioną jest do decyzji uchwał reprezentacji gminnych na każdy rok podatkowy. Ustawa z 10 grudnia 1920, obowiązująca w innych dzielnicach Polski, ma zupełnie odrębne brzmienie, a okólniki przez powódkę powołane nie mają na obszarze woj. śląskiego zastosowania z uwagi, że, jak to już wyżej podano, w kwestii stawki opłat obowiązują uchwały korporacji gminnych, zatwierdzone przez Śląską Radę Wojewódzką. Ponieważ stawka do poboru spornej opłaty na rok 1937/38 wynosi 20%, od wymienionych w statucie źródeł podatkowych, przeto też należało wymiar uznać za prawny, a skargę oddalić.